

Adamlar sizi betbagt edýän bolsa, munuň sebäbi siziň akylllydygyňyz üçindir

Category: Kitapcy, Nukdaýnazar, Publisistika

написано kitapcy | 26 января, 2025

Adamlar sizi betbagt edýän bolsa, munuň sebäbi siziň akylllydygyňyz üçindir ADAMLAR SIZI BETBAGT EDÝÄN BOLSA, BELKÄM, MUNUŇ SEBÄBI SIZIŇ AKYLLYDYGÝŇYZ ÜÇINDIR

Men ýaşan ömrümde kellämde aýlanyp-dolanyp duran soraglar bilen gezip ýören biri. Soraglaryma jogap berip biljek adamlary gözlärdim, ýöne nämedir bir zatlar hiç maňzyna batanokdy.

Sebäbini tersine soradygym üçin ejem meni bulagaý görýärdi, belki-de ulumsy.

Ejem hemişe «Bu çaga durmuşa ters dogulypdyr» diýerdi.

Hatda MSN-däki birinji lakamym «eýesine gaýdyp barmaýan çapraz bumerangdy».

Kadyköý Akmary bilýänsiňiz, maňa şol ýerde «Satanisti jyrraldan ateist» diýýärdiler! Uniwersitetde bolsa maňa «ýolagçylara simit zyňýan psihopat çarlak» diýdiler!

Besdir, esasy gürrüňe gaýdyp geleýin.

Özüme akyllýdyryn öýdüp pikir edýärdim we ýekedim!

Ýeri, dowam edeli.

Bir ýere gelmek üçin biraz sorag bermeli bolýarys, maksat gürrüňi aýdyňlaşdyrmak bolsun!

Içgilikäňiz awtoulag sürýärsiňizmi? Almaly pirog iýýäňizmi? Ýa-da şokoladly tort? Birden bitertip we goragsyz jynsy gatnaşyk edýäris diýäýmäh? Köp kofe içýän dälisiňiz diýip umyt edýäris!

Bedew atlary seksual hasaplaýan dälisiňiz diýip çaklaýarys. Sözüme geňirgenmäh. Şeýle pikir edýän millionlarça adamyň bardygy aýdylýar!

Töweregiňizdäki her kesiň akmakdygyny pikir edýärsiňizmi?

Bu soňky sorag juda wajyp. Elbetde, muňa-da geňirgenmäh. Bolup biläýjek zat.

Islendik adamyň töwereginde ýeterlik akmak adam bar. Bir göz aýlaň, görersiňiz.

Eger ýok bolsa, belki-de, ol akmak siziň özüňizdir! Hawa, siziň özüňiz!

Emma bir zady zol-zol pikir edýäris. Bir pikirimiz bar: duýduryş, nukdaýnazar diýsegem bolýar...

Pikirim şeýleräk:

Adamlar sizi betbagt edýän bolsa, belkäm munuň sebäbi siziň akyllý bolmagyňyzdyr!

Bolup biler. Belki-de şeýledir. Düşündirmäge synanyşaýyn:

Wagtal-wagtal özümize: «Bu ýurda... bu adamlara... sered-ä! Bu dünýäde akyllý adamlara ýer az berlipdir!»

Eýse, bu hakykatmy? Akyllh adam betbagt bolýarmy? Bu mejburylykmy?

Şeýle düşüneliň:

Akyl-paýhasyň kesgitlemesi janly-jandaryň arasynda gezip ýören şertlerine iň gysga wagtda, iň az tagalla we zähmet bilen adaptasiýa bolup bilme koeffisienti bolup durka, şeýle pikir edýän adam gödek ýalňyşyp biler.

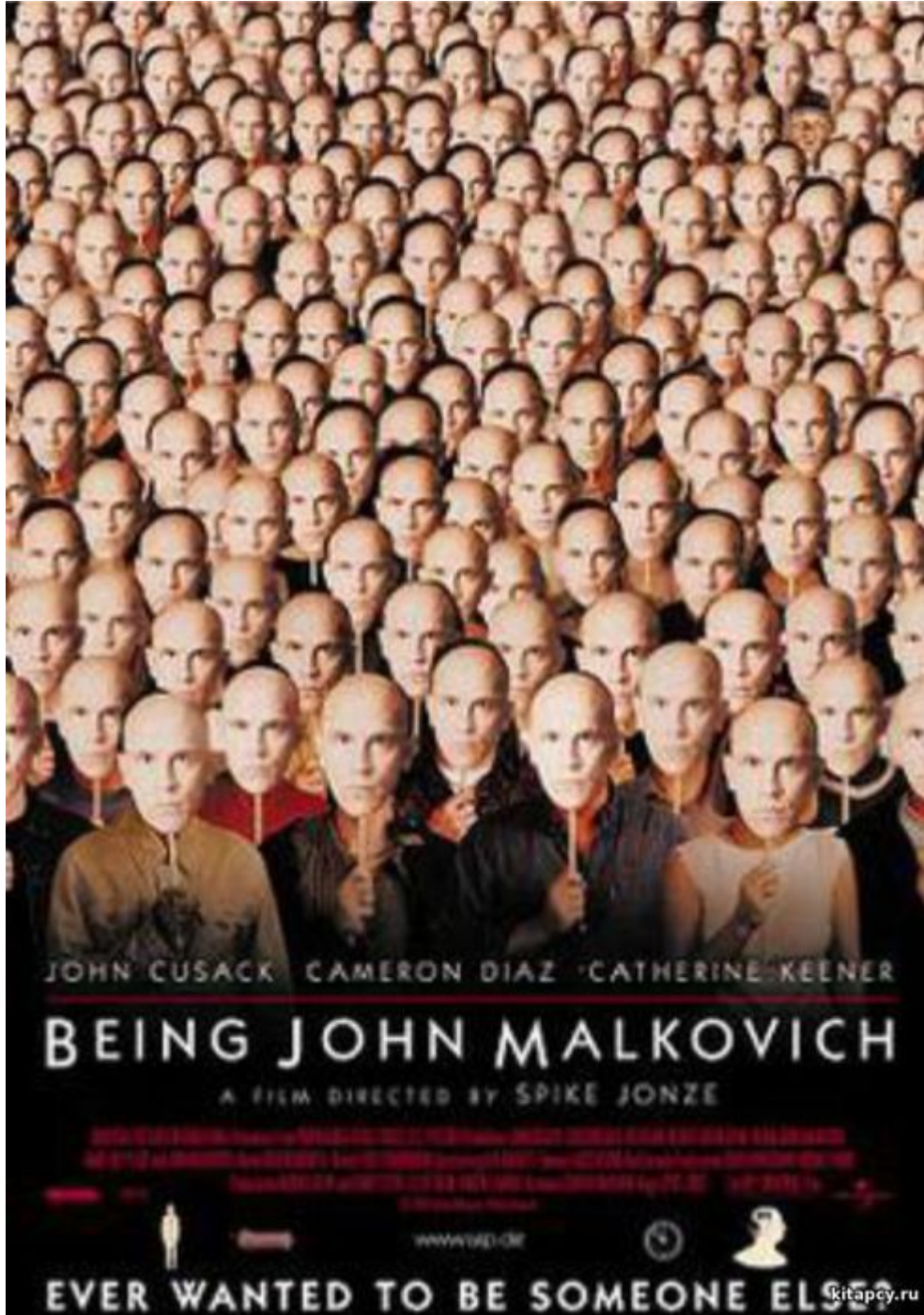
Netijede betbagtlyk adamyň ýaşaýyş geleňsizligi bolmagy-da mümkin.

Şonuň üçinem «akylly adam betbagtdyr» diýen ýaly netijä gelip bilmeris, çünki akyl-paýhas hemme zadyň emidir.

Hemme zady. Elbetde, bagtlylygy-da!

Meselem, Artur Şopengauer «Köp adam kellesi bolmandygy üçin kellesini bozanok» diýýär. Ýa-da Jon Malkowiçiň «Bolmak» kinofilmindäki replika ýaly:

«Aň – gorkunç towkynäletdir. Pikir edip, duýup, gamlanyp bilýärsiň».

Hawa, hakykatdanam ne ajap sözlemiş!

Geçirilen ylmy-barlaglaryň netijesi adamlar bilen garylyp-gatylyp gitmek, gatnaşmak sizi betbagt edýän bolsa, munuň sebäbi mümkin siziň akyly bolmagyňyzdyr.

Ýakyn döwürde «British Journal of Psychology» žurnalynda çap edilen barlagyň netijesinde, adamlaryň tanyş-bilişleri bilen ýakyn gatnaşykdan oňaýsyzlyk duýýandygy aýdylýar.

Akyly adamlar tanyş-bilşi bilen has ýakyn gatnaşanda özüni has az oňaýsyz duýýar we durmuşa bolan höwes duýgusy azalýar.

Adamlaryň köplügi-de şu adamlaryň bagtsyz duýmagyna sebäp bolýar.

Eýse nämüçin adamlaryň köplügi adamyň özüni bagtsyz duýmagyna sebäp bolýarka?

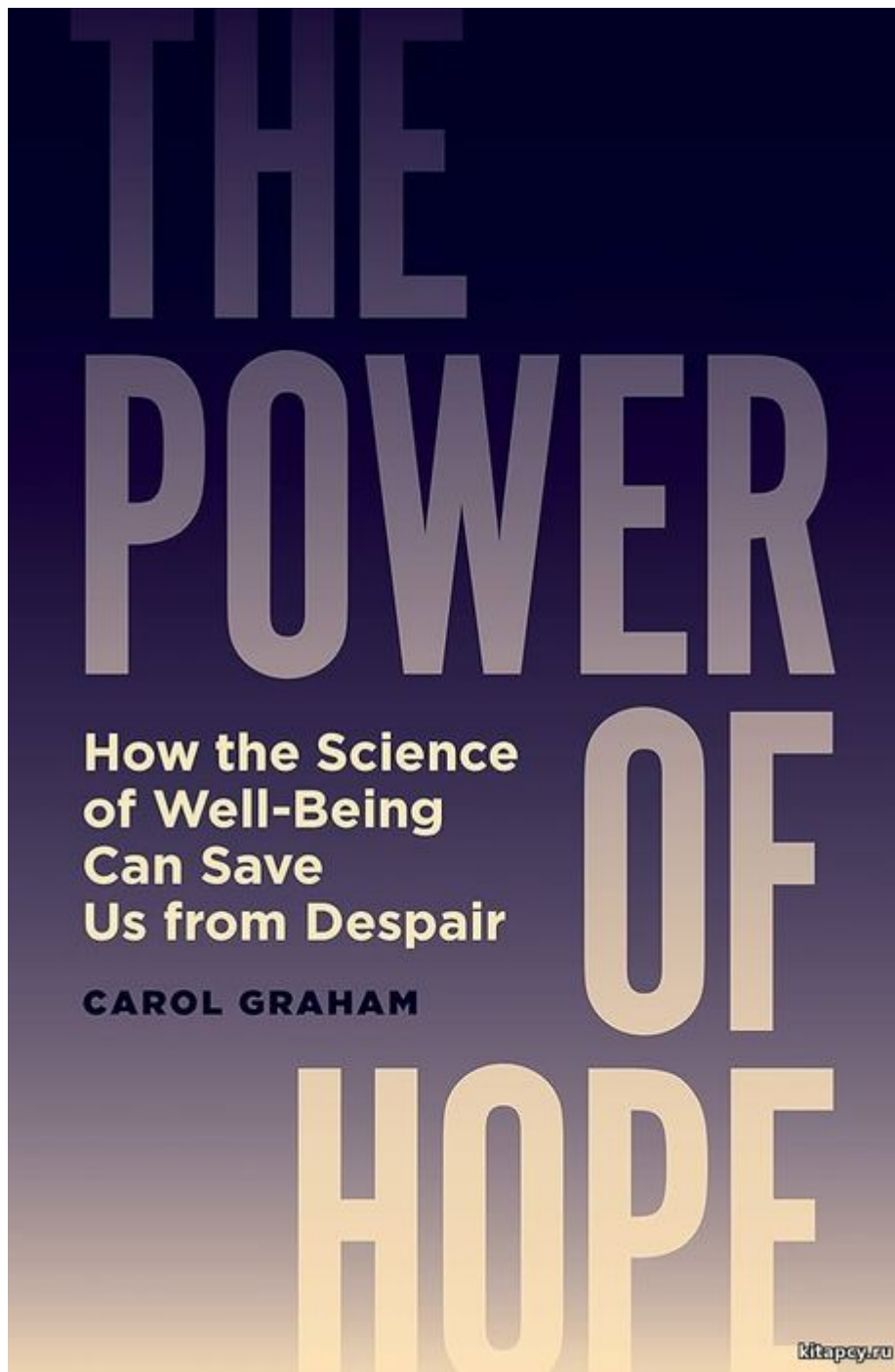
Aslyýetine seredende, bu boýunça köp sosiologik barlag geçirilýär, emma bu täsiri has instiktiw ýollardan edinmek üçin işe gidilýän ýa-da işden çykylyan wagtlardaky märekeli wagtlarda 45 minutlyk metro ýolagçylygyny edip, yzyndan özüňizi nähili duýýandygynyzy barlap bilersiňiz.

Emma barlagçylaryň ikinji açyşy has gyzykly. Maşgala we tanyş-biliş gatnaşyklary umuman alanda adamyň bagtlylygynyň we gowulygynyň esasy hasaplanýandygyna garamazdan, bu nämüçin hakykatdanam akyllý adamlarda düýbünden tersine täsirini ýetirýär?

Meniň pikirimçe-de şeýle!

Bagtlylyk ykdysadyýeti ulgamynyň ylmy-barlagçysy Kerol Grehem bu barada şeýle diýýär:

«Has akyllý we bu akylyndan peýdalanyp bilme ukybyna eýe adamlar wagtyny köpçüligiň arasynda geçirenok, çünki olar has uzak wagta niýetlenen käbir maksatlara ünslerini berýärler».

Meselem, özüňize tanyş hakykatdanam akyllý adamlary pikir ediň.

Ol adam düwnük keseliniň bir emini tapmaga dyrjaşýan lukman ýa-da jemgyýetdäki iň garawsyz kişileri goramaga synanyşýan adam hukuklaryny goraýjy aklawjy bolup biler.

Ýygy-ýygydan sosial gatnaşyklarda bolmak, bu adamlary göz öňünde tutan maksatlarynyň üstünde işlemekden daşlaşdyryp we durmuşdan doýma ýaly negatiw täsirini döredip biler.

Gelen netijämi aýdaýyn:

Adam hiçem bagtly bolup bilmeýär, emma ol бүтін ömrüni özüni bagtly edip biljek zadyň ugrunda ylgap geçirýär.

Muny-da seýrek adamlar başaryar, başaran wagtynda-da diňe lapykeçlige uçramak üçindir.

Hiç kimi özümeze edişimiz ýaly bular ýaly derejede inçe ukyp bilen aldap we ýüzüne öwüp bilmeris.

Wagt – arasynda hemme zadyň ölüp gidýän zadydyr.

Belki men akyllý däldirin, ýöne men «Tefal» hem däl, şonuň üçinem hemme zady pikir edip bilemok!

Şu iktarada bir zady aýdasym gelýär: Men şu durmuşda birine elli lira karz pul berip gördüm. Çyksyn meýdan!

Ýeri bolýa-la. Sözümi gutaraýyn. Özüm gutaryp barýaryn! Hem hemmäňize şeýle seslenýärim:

Biz size pikir etmäň-ä diýemzok, hobbi hökmünde durman pikir ediberiň. Özüm şeýle bir uludan pikir ediň welin, indiki ýylam pikir eder ýaly boluň!

Ugur BATY / @ugurbati

Penşenbe 28.12.2023 ý. Publisistika